

Verksamheten på Nidingens Fågelstation 2004

Mikael Hake, Tommy Järås & Jan Wärnbäck

Som den trogne läsaren av FpV säkert noterat, var det ett tag sedan någon mer utförlig rapport från verksamheten på Nidingens Fågelstation presenterades i detta forum. Detta beror framför allt på att intresset för att delta i stationens arbete varit svalt under det senaste decenniet. Under 2004 blev det emellertid ett rejält uppsving i aktiviteten, något som vi i Nidingenkommittén hoppas kommer att hålla i sig under kommande år. Vi ger här en redovisning av verksamheten under det gångna året, och gör dessutom en del tillbakablickar på hur antalet ringmärkta fåglar och antalet häckfåglar varierat under de 25 år fågelstationen funnits till.

Verksamheten vid Nidingens Fågelstation drogs igång 13 april 1980. Som namnet antyder, är stationen belägen på ön Nidingen, som är en liten ö (1000 x 300 m) belägen långt ute i Kattgatt, ca sju km sydväst om Onsalahalvön. Den som är intresserad av att läsa mer om Nidingen och dess historia, och dessutom se lite fler bilder från verksamheten kan surfa in på Anders Melins hemsida på nätet (www.bostream.nu/andersmelinshemsida/nidingen.htm). På denna sida kan man dessutom ladda ner Pdf-filer med rapporter ("Nidingen-nytt") i dagboksform från verksamheten 2003 och 2004.

Den huvudsakliga verksamhet som bedrivs på stationen är ringmärkning av förbiflyttande och häckande fåglar, men även inventering av öns häckfågelfauna, observationer av förbisträckande fåglar, samt allmän skötsel av ön ingår i det dagliga arbetet. Under 80-talet var stationen bemannad i princip från slutet av mars till början av november varje år, och normalt ringmärktes drygt 10 000 fåglar årligen (Figur 1). Under 90-talet skedde sedan en nedtrappning av verksamheten, en trend som nådde botten 1995, då endast 522 fåglar blev märkta. Därefter ökade aktiviteten igen, och lade sig på en ganska stabil nivå fram till 2002, då antalet verksamhetsdagar åter började raka i höjden. Det känns väldigt glädjande att kunna konstatera att verksamheten 2004 nästan nådde höjder som påminde om 80-talets glansperiod. Stationen var bemannad hela 192 dagar, det vill säga i princip kontinuerligt från 21 mars till och med 7 november, med undantag för en vecka i månads-skiftet mars/april, två veckor i juni, en vecka i slutet av augusti, samt två veckor i början på oktober. Ett tredagarsbesök gjordes även 9-11 december.

Det minskade aktiviteten under 90-talet berodde till stor del på de problem vi hade i kontakterna med den tillsyningspersonal som då var stationerad på ön. Under de senaste åren har dock ön saknat fastboende personal, vilket har gjort att dessa problem nu så gott som försvunnit. Sedan några år tillbaka har Statens Fastighetsverk tagit över förvaltningen av byggnaderna på ön, och de har uttryckligen sagt sig vara positivt inställda till vår verksamhet, eftersom vi representerar en ideell förening. Under 2004 fick fågelstationen i uppdrag att ta över en del av skötseln av ön, vilket innebär att vi nu kan få ett välkommet ekonomiskt tillskott som bidrar till att verksamheten skall kunna drivas vidare i framtiden.

En annan positiv nyhet är att vi under 2004 införskaffat en ny båt. Genom en donation från Erna & Victor Hasselblads Stiftelse, kunde vi i början av året köpa in en större snipa (IV25, se bild), som gör att vi nu kan säkerställa transporter till och från ön även i ganska dåligt väder.

Ringmärkning

De fåglar som ringmärks på Nidingen fångas i slöjnet (normalt 15-20) som sätts upp runt de oxlar, vresros- och slånbuskar som finns på ön, samt med hjälp av vadarburar (ca 30) som placeras på de bankar av tång som tidvis spolats upp längs öns stränder. Dessutom fångas en del småfåglar, framför allt finkar, i en speciell fröfälla. Även ringmärkning av ungar som produceras av de fåglar som häckar på ön är en viktig del av verksamheten.

Totalt märktes 9 784 fåglar på Nidingen 2004 (Tabell 1), vilket är den klart högsta siffran sedan 1990 och nästan i klass med de årssummor som noterades under 80-talet (Figur 1).

Tre nya arter ringmärktes. Den kanske mest oväntade var småtärna, som började häcka på ön med två par. Tre av de häckande fåglarna fångades och två märktes, medan den tredje redan var märkt. De två andra nya arterna var senhöstfåglar, nämligen en prutgåsa och en snösiska. Prutgåsen vandrade omkring på ön ganska orädd innan den fångades med hjälp av lampa och håv en mörk oktoberkväll. Snösiskan ingick i en gråsiskeflock som susade in i ett av näten 2 november. Totalt har nu 164 arter ringmärkts på ön sedan starten 1980.

Mars: Stationen var bemannad under perioden 21-28:e, men endast få fåglar märktes. Några udda arter fångades dock, till exempel en träd-krypare den 23:e och tre snösparvar den 22:e. Träd-krypare på våren är ovanligt, och snösparv har inte fångats sedan 1996. Stationens tredje berglärka, tillika den första vårfångade, märktes dessutom den 26:e. De två tidigare märktes i oktober 1984 och 1990. Totalt märktes 92 ex. under månaden, och koltrast blev flitigast förekommande art med 21 ex.

April: Fångstverksamhet bedrevs under hela månaden förutom de tre första dagarna. Vidare bedrevs ingen nätfångst 19-20:e. Månadens totalsumma landade på 3 330 ex., vilket är den högsta siffran på mycket länge. Endast tre år i mitten av 80-talet står med högre aprilsummor. Tio dagar fångades mer än 100 ex., och under tre dagar i mitten av månaden (13-15:e) var det ett kraftigt inflöde av fåglar, vilket resulterade i att 1 891 ex. märktes, med toppdagen den 14:e, då 1 023 märktes. Det är en mäktig upplevelse att se fåglar hoppa omkring överallt på ön! Detta är även den näst största fångstdagen sedan verksamhetsstarten 1980. Den överträffas bara av de 1 204 fåglar som märktes 17 april 1986. Av de över tusen märkta, var rödhake i överväldigande majoritet med 689 ex., vilket också är en toppnotering för arten. Andra arter som fångades i höga antal denna dag var gärdsmyg (34 ex.), järnsparv (68), gransångare (38), kungsfågel (66) och rödvingetrast (26). Antalet rödvingetrastar är en tangering av artens tidigare högsta dagssumma - samma antal fångades också 18 april 1986. En art som har visat höga fångstsiffror under flera år i månadsskiftet

Fåglarna fångas i slöjnet och i vadarburar som ställs ut på tångbankarna. Här är det Janne Bergkvist som kör ut ett lass varadburar med hjälp av vår nya kärra – specialanpassad för ändamålet. Foto: Mikael Hake.

april/maj är gransångare. Årets aprilsiffra på 240 märkta är faktiskt nästan lika bra som den tidigare bästa årssiffran(!) på 241 som noterades 1988.

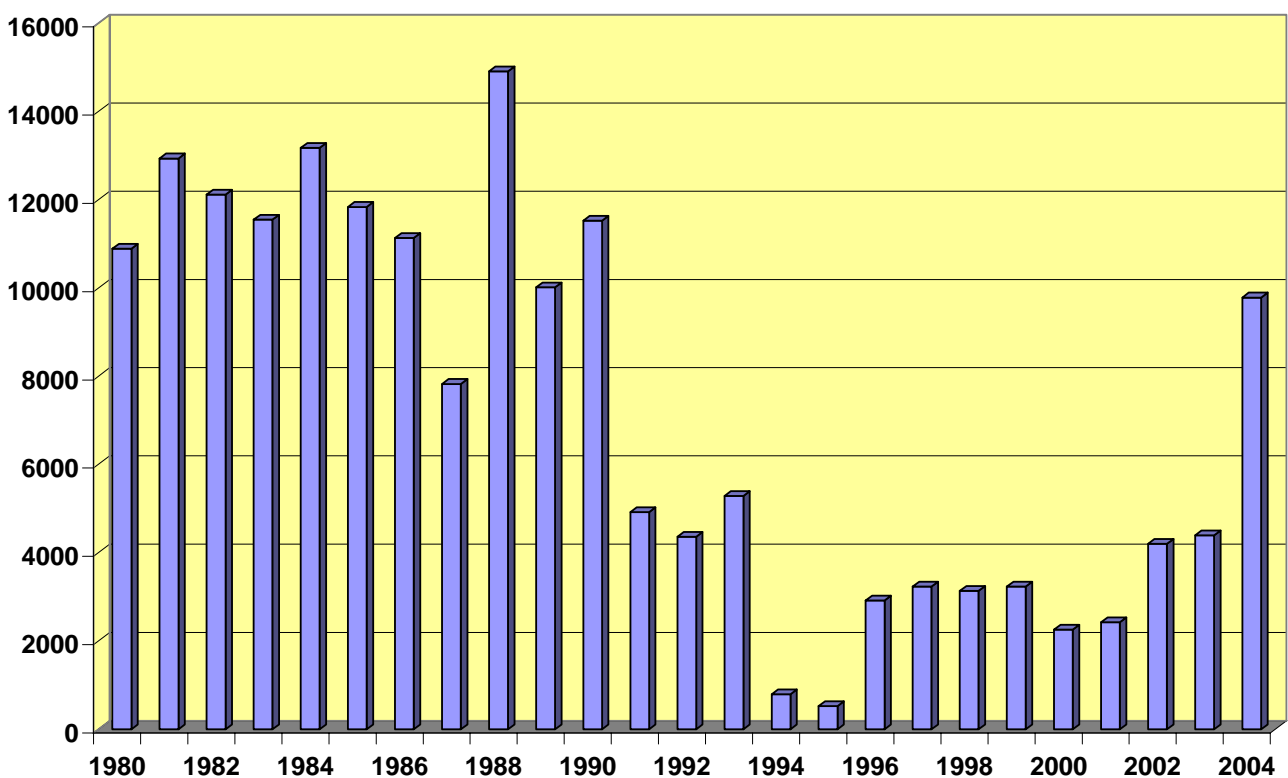
Bland något udda fångstarter kan nämnas knölsvan, då öns häckande hanne märktes, samtidigt som hans hona ommärktes. Hennes 13 åriga ring var ganska sliten, och texten på den började så smått försvinna. En större hackspett märktes den 15:e, något som inte hör till vanligheterna på våren. Vidare togs en steglits den 17:e och en ringtrast den 23:e. Dessa arter märks inte årligen på Nidingen. En art som fångades i jämförelsevis små antal var stare, med endast 6 ex. Under 80-talet, då fångst också bedrevs de flesta aprildagar, var sämsta aprilsiffran 31 ex., och det var 1980 när vi hade ett färre antal nät, färre burar och körde igång verksamheten först 13 april. Staren hade uppenbarligen ett mycket dåligt år 2004 i en redan dyster, nedåtgående trend.

Maj: Fångstinsatser gjordes under samtliga dagar i maj, och totalt 2 023 individer märktes. Fler än 100 fåglar märktes sju olika dagar, och sex av dessa inföll före den 13:e. Den sjunde hundradagen noterades den 26:e, då 180 ex. märktes, med lövsångare (136 ex.) som klart dominerande art. Detta var den bästa fångst dagen för lövsångare under året. Lövsångaren blev också överlägset bästa märkart under månaden

med 978 ex., följd av ytterligare fyra arter som fångades i mer än 100 ex., nämligen gransångare (139), rödhake (130), rödstjärt (118) och ärtsångare (103). Månadens bästa fångst dag blev den 3:e, då 222 ex. märktes. Svarthätta slog nytt stationsrekord denna dag med 36 märkta. Tidigare bästadag var 5 maj 1988 med 34 ex. En bra månadssumma blev det också för blåhake med 15 märkta. Det var det högsta antalet blåhakar som ringmärktes i maj sedan 1985.

Några udda fångster under månaden, förutom de tidigare nämnda småtärnorna, var bland annat fyra mindre flugsnappare. Två av dem togs på samma dag (25:e), något som bara inträffat en gång tidigare, nämligen 31 maj 1984. Dessutom togs stationens fjärde nattskärva den 2:e, vilket är mycket tidigt för arten. I övrigt kan man konstatera att piplärkor och ärlor uppträdde i ovanligt små antal under månaden, då endast tre sädesärlor och vardera en gulärta, trädpiplärka, ängspiplärka och skärpiplärka märktes.

Juni: Månadens fångst bestod som brukligt i märkningar av öns häckare och ungar. Endast 51 märkta fåglar bedömdes vara passerande flyttfåglar, medan övriga 189 tillhörde öns häckfågelfauna. Nätfångst bedrevs endast under ett fåtal dagar i början och under sista halvan av månaden. En silvertärneunge märktes den 17:e. Det är dock ytterst tveksamt om den överlevde

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar per år vid Nidingens Fågelstation under perioden 1980-2004.

trutarnas attacker. Tobisgrissla blev mesta märkarten med 132 ex., varav 100 på en dag. Tre adulta törnsångare fångades under senare hälften av månaden, och möjligtvis var alla tre fåglar som häckade på ön. 27 märkta starar var ännu ett magert månadsresultat för arten, men kanske missade vi i år den bästa tiden, då vi saknade personal under stora delar av juni.

Juli: Antalet märkta fåglar under månaden blev 605, vilket får betraktas som normalt. De arter som brukar vara talrikast under månaden är skärpiplärka och kärrensäppa, och de dominerade även i år med 168, respektive 150 märkta. Bästa dag blev den 22:e med 51 märkta, varav 40 kärrensäppor. Även en del andra *calidris*-vadare fångades under månaden, bland annat 11 spovsnäppor och vardera en mo- och småsnäppa.

Mot slutet av månaden började som vanligt afrikaflyttarna att röra på sig, och mindre antal av rörsångare, härmsångare, lövsångare, svartvit och grå flugsnappare fångades. Några udda fångstarter för ön blev en rosenfink den 12:e och en gök den 29:e. Göken var stationens sjunde märkta, och den första sedan 1990. Den kanske allra mest oväntade fångsten var dock en gammal vattenrallshona som knallade in i en vadarbur.

Augusti: Stationen var bemannad från början av månaden fram till den 23:e. Tyvärr fanns ingen personal på ön under den sista veckan, vilken infaller under den period när de flesta av våra insektsätande fåglar ger sig av mot söder. Månadens totalsumma blev följaktligen låg, med endast 542 märkta individer. Inte heller augusti bjöd på någon stor fångstdag. Bäst blev 17:e, då 74 fåglar märktes. Lövsångare blev bästa art såväl under denna dag som under hela månaden med 45, respektive 239 ex. Kärrensäppa blev månadens näst bästa art med 128 ex.

En art det uppenbart gick dåligt för under 2004 var drillsnäppan, då endast åtta individer fångades i augusti och 17 i juli. Under 80-talet, med jämförbar fångstinsats, fångades i genomsnitt 71 drillsnäppor under perioden juli-augusti med variationer mellan 46-109 ex. Årets 25 fångade drillsnäppor är alltså bara drygt hälften av antalet som togs under det sämsta året på 80-talet. Låt oss hoppas att 2004 bara var ett dåligt år, och att vi inte måste sätta ytterligare en art under specialbevakning i fortsättningen. En annan vadare, nämligen roskarl, noterade däremot en ny högsta dagsnotering med 14 ex., som fångades den 18:e. Månadens mer udda begi-

venhet blev de två mindre korsnäbbar som märktes under månadens första dag. Att två individer fångats på samma dag har bara hänt två gånger tidigare, nämligen 1990. Sammanlagt har nu elva mindre korsnäbbar ringmärkts på Nidingen genom åren.

September: En förhållandevis blåsig månad, vilket medförde att nätfångsten fick ställas in under ett flertal dagar. Istället blev vadarburarna de mest utnyttjade fångstredskapen. Av månadens 1 861 märkta, dominerade tre arter som i första hand fångas i burar, nämligen ängspiplärka (689), kärrensäppa (237) och skärpiplärka (174). Som fjärde art kom blåmes med 150 ex., koncentrerade till några få lugnare dagar i slutet av månaden. Åtta dagar fångades mer än hundra individer, och sju av dessa dagar inföll under andra hälften av månaden. Toppdag blev 29:e med 179 ex. Dominerande arter denna dag var blåmes (40), gärdsmyg (34) och ängspiplärka (32). Månadens överraskning blev återigen en vattenrall, denna gång en gammal hane som fångades den 28:e. Andra udda fångster i september var en sandlöpare den 2:e, en rosenfink den 6:e och två svartmesar den 29:e. Svartmesarna var de första som märktes på ön sedan 1997.

Oktober: Även oktober blev blåsig, och när stationen dessutom saknade bemanning under tio dagar i början av månaden, blev fångsten skral. Totalt märktes 855 ex., med grönfink (244) som bästa, och kungsfågel (117) som näst bästa art. 24:e blev månadens bästa dag med 140 fångade, varav 43 rödhakar. Under slutet av september och i oktober fanns det klara indikationer på att en trädkryparinvasion var på gång, då totalt 14 ex. fångades - fler än vad som någonsin tagits tidigare. Även domherren uppträdde invasionsartat, och 34 fångades i oktober och 48 totalt under året. Det är den hittills näst högsta årssumman, endast slagen av 1988, då 69 ex. märktes. Uddafångsterna denna månad blev den tidigare omtalade prutgåsen, en ringtrast den 27:e, samt stationens andra kaja som flög in i ett nät samma dag.

November: Under de första sju dagarna i månaden var stationen bemannad. Grönfink (82), gråsiska (39) och skärrensäppa (31) var antalsmässigt de dominerande arterna bland de totalt 220 fåglar som ringmärktes. Tidigare har totalt tolv stjärtmesar märkts på Nidingen genom åren. På månadens andra dag fördubblades denna summa, då en flock på exakt lika många

Snösiska ringmärktes för första gången på Nidingen 2004. Här ser vi den märkta fågeln tillsammans med en av de gråsiskor den sällskapade med in i ett av näten. Foto: Mikael Hake.

fastnade i ett och samma nät. Det är mycket ovanligt att se arten på ön, och senaste gången var 1992. Samma dag, den 2:e, togs även stationens första snösiska.

December: Vid ett tillfälligt besök på ön 9-11 december märktes 16 individer, varav 12 var skärnsnäppor.

Återfynd och kontroller

Ringmärkningscentralen, som administrerar all ringmärkning i Sverige, har under 2004 gett oss uppgifter om 33 fåglar, tillhörande 16 arter, som hittats på andra platser efter att ha blivit ringmärkta på Nidingen. Dessutom har 19 individer av 14 arter som blivit märkta på annan ort i Sverige eller i övriga delar av Europa, kontrollerats eller hittats döda på Nidingen under året. Några nya återfyndsarter för stationen blev det inte under året, men de som rapporterades var desto mer intressanta.

Den art som genererat flest återfynd genom åren är tobisgrisslan. Två nya fynd 2004 visar på två av de faror arten utsätts för. Den ena dog i ett fisknät i danska vatten under vintern, och

den andra blev troligen tagen av en mink i sitt bo på Möareholmen utanför Särö. Den senare hade dock uppnått den ansevärd åldern av 15 år när den blev ihjälbiten. Detta var dock inget mot den kontroll vi gjorde av en av våra egna häckande tobisgrisslor under året. Fågeln var märkt på Nidingen 1979, och är numera Sveriges äldsta ringmärkta tobisgrissla!

Efter tobisgrisslan är det kärnsnäppan som gett oss flest återfynd. I år blev det tre nya fynd, och alla kom från samma ö, nämligen Langenwerder utanför Rostock i nordöstra Tyskland. Uppenbarligen har en del av våra kärnsnäppor flyttat genom Kattegatt och västra Östersjön ner till tyska kusten i år. De tre kärnsnäpporna var nämligen ringmärkta mellan 22 augusti och 15 september på Nidingen och kontrollerades tre till sju dagar efter märkningen, vilket innebär att de knappast kan ha ingått i samma flock. Ytterligare en vadarart gav oss två återfynd, och det var drillsnäppan. En kontrollerades i Gülper See, inte långt från Berlin i Tyskland, 21 augusti under sin femte sydflyttning. Den andra hittades nydöd under en kraftledning i Stevenage, Hertfordshire i England under våren 2004. Det är

stationens första återfynd av en drillsnäppa på de Brittiska öarna. Den sista vadaren som förtjänar att omnämnas är en större strandpipare som kontrollerades 14 augusti 2000 i flodmynningen vid Ramsholt Lodge i Suffolk, strax nordost om London. Fågeln var märkt på Nidingen exakt 10 år tidigare, och det tog alltså några år innan fyndet kom till ringmärkningscentralens kännedom.

Den tretåiga måsen är en art som noggrant följts upp på Nidingen, och nästan alla ungar som producerats har blivit märkta genom åren. Fem återfynd gjordes under 2004. En fågel som var född på ön 1996 och häckade där 2003, hittades död vid Gamla Köpstad i Halland mitt under årets häckningssäsong 6 juli. En av 2003 års ungar hittades död i april på ön Wanger i Östfrisiska ögruppen i Tyskland, och en annan i samma årskull lästes av 10 augusti i Hanstholms hamn på nordvästligaste Jylland. Även två av årets ungar sågs i Danmark. De lämnade troligen Nidingen under första eller andra augustiveckan, och redan 11:e respektive 18:e augusti lästes de av i Danmarks största koloni med tretåiga måsar i Bulbjerg, mellan Hanstholm och Hirtshals. Samma sak inträffade för några år sedan, det vill säga att en unge flög nästan direkt till Bulbjerg och blev avläst.

Endast 52 skrattmåsar har ringmärkts på Nidingen genom åren, men nu kom faktiskt det tredje återfyndet. Måsen var märkt som ungfågel i slutet av juli 2003 och lästes av i Oost-Vlaanderen i Belgien 25 november 2004. Kentskärna har inte häckat på Nidingen sedan början av 1990-talet, men många av dem blir gamla och kan ofta läsas av i sina häckningskolonier. Det gångna året inkom sju avläsningar av fåglar som märkts som boungar på Nidingen, samtliga från Hirsholmarna utanför Fredrikshamn i Danmark. En var märkt 1989, en 1991 och de övriga fem 1992. Den äldsta var alltså 15 år gammal. Fyra av dessa sju individer har även lästs av på samma plats under tidigare år.

Sannolikheten för att få återfynd av småfåglar är inte särskilt hög. En art som dock gett god utdelning är trädgårdssångaren. I slutet av juni 2004, på förmodad häckningsplats, återfanns stationens sjätte trädgårdssångare i Ryd i Småland. Den var märkt under vårflyttningen 23 maj 2003. För att få sex återfynd av denna art har vi fått märka ca 3 000 individer – en ovanligt hög återfyndsprocent. En art som gett ännu bättre utdelning är talgoxen. Från de drygt 900 som märkts genom åren, kom nu även här det sjätte återfyndet. Fågeln var märkt på Nidingen 7 oktober 2002 och kontrollerades i mitten av

oktober såväl 2003 som 2004 på industriängarna i Stenungsund.

En fransman i Noirmoutier, strax söder om Nantes på franska västkusten, gjorde en strong insats då han lyckades läsa av metallringen på en skärpiplärka genom att fotografera den i olika vinklar. Första avläsningen gjorde han 23 oktober 2003, och fågeln stannade kvar på samma plats åtminstone till 5 mars 2004. 17 november 2004 lyckades han fotografera den igen. Piplärkan hade alltså återkommit till samma vinterkvarter. En annan skärpiplärka kontrollerades nästan längst ut på spetsen av Englands sydvästligaste udde dagen innan nyårsaftonen 2003. Platsen heter Hannfore Point i Cornwall.

En järnsparv som märktes på Nidingen 24 april 2004 hade, förmodligen ganska snart efter märkningen, fallit offer för en sparvhök. Ringen hittades i ett sparvhöksbo i Önnered, Västra Frölunda, när boet genomsöktes efter häckningssäsongen i jakt på ringar som suttit på bytesfåglar. Ibland förstår man inte alls hur flyttvägarna går. Återfynd och kontroller av koltrastar har visat att de kommer från sydväst och väst från de Brittiska öarna under våren. En gammal hona som märktes på Nidingen 14 april 2004 kontrollerades dock i Etnedal, Oppland i Norge i somras. Hon hade kraftig ruvfläck och häckade troligen där. Hon hade alltså rört sig nästan 45 mil rakt norrut från Nidingen, vilket är klart avvikande, då koltrastar brukar följa en nordostlig till östlig flyttrutt under våren.

Årets två "tätaste" återfynd var dels en lövsångare som togs av en katt 18,5 mil söderut, i Tåstrup på Själland 15 augusti, två dagar efter att den märkts på Nidingen, dels en grönfink som kontrollerades på Nidingen två dagar efter att den märkts i Uddevalla 22 oktober. Detta för oss osökt in på kontroller, det vill säga fåglar som märkts på andra platser och kontrollerats på Nidingen.

Tre arter kontrollerades eller återfanns döda på Nidingen för första gången 2004. Arterna var ejder, tordmule och småtärna. Ejdern var märkt som häckande hona på Tistlarna våren 2003 och återfanns död på Nidingen 22 mars i samband med att vi körde igång 2004 års säsong. Hon hade uppenbarligen dött under vårvintern. Tordmulen var märkt på Shiant Island, väster om Skottland, som gammal i juli 1989. Fågeln hittades på Nidingen redan våren 2003, och måste alltså då ha varit minst 15 år. Eftersom den märktes som häckande fågel kan man dessutom lägga på ett antal år, då alkfåglarna brukar vara 4-5 år när de går till häckning första gången (Cramp 1985). Den tredje arten, småtär-

nan, var en häckande hona som kontrollerades. Hon var märkt som unge i inre hamnen i Varberg redan 10 juni 1989, och var nu alltså 15 år gammal. Det svenska åldersrekordet för småtärna är 16 år och 11 månader, men en tysk småtärna har blivit hela 23 år och 11 månader (Stav 2002).

Metallringarna på de tretåiga måsar som häckar på Nidingen läses av varje år, och kunskapen om de häckande fåglarna är relativt god. I år var det en av de få kvarvarnade danskmärkta måsarna som var den äldsta på ön. Den var märkt på Nordre Rønner utanför Läsö i Danmark i juni 1980, och har häckat på Nidingen sedan 1984. En annan dansk tretåig mås slutade sina dagar på ön som 18 åring. Efter att ha lästs av tidigare under säsongen, hittades den nämligen död, av okänd anledning, på marken 17 juni.

Belgien är ett av de länder i Europa där det ringmärks flest fåglar. Nästan varje år har Nidingen ett utbyte av fåglar som märks eller kontrolleras i landet, och så även 2004. Förutom den tidigare nämnda skrattmåsen, gjordes även

tre kontroller av belgienmärkta fåglar; en ängs-
piplärka och två lövsångare. Lövsångarna var märkta i slutet av augusti 2002 respektive 2003, och kontrollerades säsongen efter under nordflyttningen 20:e, respektive 26 maj. Även ängs-
piplärkan märktes under höstflyttningen, 22 oktober 2003, och kontrollerades på Nidingen våren därpå (28 april). Av totalt nio ängs-
piplärkor som kontrollerats genom åren, har sju varit ringmärkta i Belgien och de övriga två i Holland. Ytterligare två lövsångare kontrollerades i maj; 17:e, respektive 20:e. Båda var märkta under höstflyttningen säsongen innan; den första vid Näsbyholm i Skåne och den andra på Revtangen i Rogaland på sydvästdelen av Norge.

Trots att över 2 100 rödhakar fångades på Nidingen 2004, så har inget återfynd rapporterats och inte en enda kontroll gjorts. Våren 2003 gjordes dock en kontroll som vi fick svar på under året. Det var en fågel som sex dagar efter märkningen vid Blåvand på Jyllands sydvästspets i Danmark, kontrollerades på Nidingen 28 april. En gransångare som fick sin ring i Verdal, Nord-Trøndelag i mellersta Norge 17

Under 2004 införskaffade GOF en ny båt som skall användas för transporter till och från Nidingen. Här är det personalbyte en disig söndag i slutet av mars under överinseende av några av de övervintrande skärnsnäpporna. Foto: Mikael Hake.

september 2003, passerade Nidingen 14 april våren efter. Detta fynd faller väl in i den bild vi fått av vårflyttande gransångare på Nidingen genom åren. Både återfynd och kontroller som tidigare gjorts, visar nämligen att många av de gransångare vi fångar kommer från Norge. En bofink som kontrollerades 6 april 2004 hade uppnått en ansevärd ålder av åtminstone 10 år. Den hade märkts som gammal hanne 20 september 1995 på Läsö i Danmark, och är en av de äldsta bofinkarna som påträffats i Sverige. Stationens andra kontroll av bergfink gjordes 13 april. Denna individ var märkt i Limburg i Holland 8 november 2003. Även den första bergfinken som kontrollerades på Nidingen var märkt i ungefär samma område, fast i Belgien.

Under 2004 fick vi också besked angående två starar som kontrollerats på ön. Den ena fångades i juni 2003 och den andra i juni 2004, och båda var märkta som boungar i Västsverige. Den ena var kläckt i Stala på Orust och den andra i Rödbo på norra Hisingen. Fynden bekräftar att sommarstararna som passerar Nidingen har sitt ursprung i västra Sverige. Det finns dessutom ett antal återfynd av rödstjärt, silltrut, grönfink och en kontroll av rörsångare att berätta om, men de får stå över till en annan gång. Likaså väntar vi svar på två spanska, två engelska, en italiensk och en norsk fågel som kontrollerades 2004.

Observationer

Det många kommer att minnas av Nidingenåret 2004 är den blåsiga hösten som gav oss ett flertal dagar med friska till hårda vindar från västsektorn. Det ostadiga vädret, med talrika lågtryckspassager, började i mitten på september och fortsatte månaden ut. Det var dessutom rejält blåsigt under en period i slutet av oktober och början på november. Glädjande nog var fågelstationen bemannad under en stor del av de blåsiga perioderna, vilket gav en hel del fina sträckesiffror för olika havsfågelarter. Dessutom passerade ovanligt mycket rovfåglar ön under året, och totalt sågs 13 arter, av vilka fem finns med i nedanstående sammanställning. Under de totalt 192 dagar som stationen var bemannad, observerades 187 arter på eller från Nidingen. En detaljerad redovisning för några av de mer speciella arter som bidragit till ett flertal oförglömliga minnen för dem som varit närvarande och lite avundsjuka från dem som inte varit på Nidingen vid "rätt" tillfälle, följer nedan. Det totala antalet dagar varje art har observerats under året anges inom parentes.

Smålom *Gavia stellata* (61)

Framför allt i början av maj sträckte höga antal av arten med 1 079 ex. 2.5 och 770 ex. 6.5, alla mot söder.

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* (3)

Tre olika fåglar, samtliga i maj. 1 subad./vinterdräkt mot söder 1.5, 1 ad. i sommar-dräkt upptäcktes utanför ön och drog sedan iväg mot söder 2.5, och 1 ad. i sommar-dräkt kom från väster och landade strax norr om ön 22.5.

Stormfågel *Fulmarus glacialis* (63)

Inga högre vårsiffror. Enda dagen med över 30 individer var 19.5, då 75 ex. sträckte mot norr och 25 ex. mot söder. Hösten gav desto fler bra dagar, framför allt under senare delen av september och oktober, t.ex. 2 100 ex. mot S 21.9, >1 000 ex., de flesta mot N 22.9, 950 ex. mot S 27.9, 1 200 ex. mot S 21.10, och 950 ex. åt samma håll 26.10.

Grå lira *Puffinus griseus* (3)

Fem fåglar observerades under tre dagar i september; 3 ex. mot söder 21.9, 1 ex. mot norr 22.9, och 1 ex. mot S 27.9.

Mindre lira *Puffinus puffinus* (5)

Ett vårfynd gjordes 19.5, då 1 ex. sågs sträcka mot norr. I övrigt sågs arten under september enligt följande; 1 ex. mot söder 19.9, 1 ex. mot nordväst 20.9, 1 ex. mot S 21.9, samt 2 ex. mot S 27.9.

Klykstjärdad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa* (7)

Tack vare höstens blåsväder noterades arten med totalt 22 individer, samtliga sydsträckande, enligt följande; 4 ex. 15.9, 2 ex. 19.9, 10 ex. 21.9, 1 ex. 27.9, 2 ex. 21.10, 2 ex. 26.10, samt slutligen 1 ex. 5.11.

Havssula *Sula bassana* (84)

Högsta observerade antalet under våren noterades 11.4, då 100 ex. sträckte söderut. Under hösten kan nämnas 560 ex. mot S 26.10, samt 375 ex. åt samma håll 15.9.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* (146)

Arten sågs runt ön under hela året, även under sommarmånaderna (som mest 11 ex. 22.7). Det högst noterade antalet var 84 ex. som stod på Klockfotsrevet, strax söder om Nidingen 29.10.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus* (1)

31 ex. mot söder 25.9, samt 4 ex. åt samma håll 26.9. Arten ses inte årligen på Nidingen.

En av årets stora begivenheter på Nidingen var de stora mängder havsfåglar som sågs under höstens lågtryckspassager. Denna unga bredstjärtade labb bestämde sig för att rasta en stund på ön 2 november.
Foto: Mikael Hake.

Bivråk *Pernis apivorus* (2)

1 ex. mot norr 29.5, samt 2 ex. insträckande från väster förbi ön 30.5.

Röd glada *Milvus milvus* (1)

Liksom 2003, observerades 1 ex. (2K) som sträckte mot nordost 17.4. Fågeln kom lågt över ön och fortsatte sedan in mot Malö.

Havsörn *Haliaeetus albicilla* (1)

På säsongens första verksamhetsdag, 21.3, kom 1 subadult fågel inträckande från väster och passerade norr om ön.

Ormvråk *Buteo buteo* (4)

Hela 22 ex. mot nordost kunde räknas in 3.5. Morgonen bjöd på helt vindstilla väder, och vråkarna kom i två flockar om 13 respektive 9 individer.

Lärkfalk *Falco subbuteo* (2)

1 ex. mot norr vardera 30.5 och 31.5

Vattenrall *Rallus aquaticus* (40)

Första observationen av 1 ex. gjordes redan 23.3, men sedan dröjde det till 29.6 innan rallen

lät höra från sig igen. 26-28.7 spelade 1 ex. intensivt i Kausan, och dagen därpå fångades och ringmärktes en gammal hona. 30.7 efter hade fågeln flyttat på sig och spelade från slånbuskarna nordost om de gamla fyrarna. Lätet som hördes är det som i litteraturen beskrivs som "oparat honläte". 6.8 hördes 2 ex., varav en med vanligt spelläte från Kausan och en med det operade honlätet från slånbuskarna. 13.9 studsade en trolig ungfågel i ett nät, samtidigt som ytterligare en individ satt och lockade i en slånbuske. 28.9 fångades och ringmärktes en gammal hane. Troligtvis har arten häckat på ön för tredje året i rad. Misstanken om att rallarna även övervintrar kvarstår med tanke på den tidiga vårobservationen, samt att 1 ex. hördes 6.11.

Rörhöna *Gallinula chloropus* (1)

1 ex. stöttes upp under Nya fyrens trappa och flög sedan österut mot hönshuset 15.4.

Skärsnäppa *Calidris maritima* (92)

Under våren sågs som mest 255 ex. 15.4, och som vanligt gav sig de sista individerna inte av förrän i början av juni. Under hösten dök de

första tre fåglarna upp 18.9. Det dröjde dock till 16.10 innan övervintrande fåglar sågs mer regelbundet.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus* (1)

Nidingens tredje fynd av arten gjordes på morgonen 16.7, då 1 ex. rastade en kort stund i Kausan innan den sträckte vidare mot söder. Övriga två fynd gjordes 18.8 1985, samt 17-18.7 1992.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* (7)

1 ex. mot söder vardera 4.5, 6.5 och 8.5 (varav två ad. ljus fas). Ytterligare en observation gjordes under våren, då 1 ad. sågs sträcka mot öster 19.5. Under hösten sågs 3 ex. (2 ad. ljus fas + 1 juv.) sträcka mot söder 19.9, samt 1 juv. åt samma håll 26.10. Dessutom rastade och jagade 1 juv. vid ön 2.11.

Fjällabb *Stercorarius longicaudus* (6)

5 ex. mot söder 15.8 och ytterligare 6 ex. åt samma håll dagen efter. I september sågs 3 ex. mot S 21.9, 1 juv. mot S 22.9, 1 juv. mot S 26.9, samt 2 juv. mot S 27.9.

Storlabb *Catharacta skua* (29)

September bjöd på mycket storlabb, och 27.9 sträckte hela 116 ex.(!) söderut förbi ön. Andra höga dagssummor var 76 ex. mot S 19.9, samt 61 ex. åt samma väderstreck 21.9.

Tärnmås *Larus sabini* (3)

Totalt noterades 5 sydsträckande ex. under tre dagar av denna vackra mås. 1 juv. 15.9, 3 juv. 21.9, samt 1 juv. 27.9.

Tretåig mås *Rissa tridactyla* (172)

Höga sträckciffror under hösten var 5 700 ex. mot söder 26.9, samt 3 300 ex. åt samma håll 5.11.

Småtärna *Sterna albifrons* (47)

2 par häckade på ön, tyvärr med misslyckat resultat.

Alkekung *Alle alle* (6)

Hela 59 ex. mot söder 26.10, 1 ex. mot S 28.10 och 8 ex. åt samma håll 5.11. Mellan 31.10-1.11 höll minst 5 ex. till runt ön, och 29.10 sågs 1 ex. rasta tillsammans med en lunnefågel.

Lunnefågel *Fratercula arctica* (12)

Under våren sågs 1 ex. sträcka mot söder vardera 22.3 och 29.4. Något udda var att en gammal fågel dessutom rastade utanför ön såväl 14.7 som 16.7. Annars var höstens utdelning av sydsträckande fåglar god enligt följande; 1 ex. 17.9,

5 ex. 21.9, 2 juv. 22.9, 1 ex. 25.9, 4 ex. 27.9, samt 2 ex. 4.11. Rastande fåglar observerades med 1 juv. 29.10 (se ovan), samt 1 ex. 2.11.

Strömstare *Cinclus cinclus* (1)

Liksom 2003 rastade även i år 1 ex. 25.10.

Stjärtmes *Aegithalos caudatus* (1)

12 ex. ringmärktes 2.11. Det är 12 år sedan arten sågs på Nidingen senast.

Inga nya arter för Nidingen observerades under året, så totalsumman på 261 arter står sig inför 2005. Flera dagar med så kallat "tumlarväder", det vill säga vindstilla väder med ett i stort sett blankt hav, gjorde att stationspersonalen vid ett flertal tillfällen kunde avnjuta denna läckra lilla val. Totalt observerades tumlare vid 27 tillfällen under året, och 7.9 sågs minst 20 individer i flera olika grupper jaga utanför ön.

Häckfåglar

Häckfågelfaunan på Nidingen har inventerats mer eller mindre noggrant sedan verksamhetsstarten 1980. Under perioden 1980-2004 har 33 arter konstaterats häcka på ön, och dessutom föreligger uppgifter om att ytterligare en art skulle ha häckat före 1980. För en detaljerad redogörelse av hur antalet häckande par av olika arter förändrats under perioden 1980-1999 - se Järås m.fl (1999). Eftersom Nidingen är unik så till vida att det normalt inte finns några häckande kråkor eller några marklevande rovdjur där, är tätheten av häckande fåglar hög. Under 2004 gjordes endast en begränsad insats när det gäller inventering av öns häckande fåglar. Det finns dock inget som antyder att det skulle ha skett några dramatiska, kortsiktiga förändringar i de olika arternas populationer under det gångna året. 2004 fann vi totalt 25 häckande arter på ön.

Om man tittar på variationerna i antalet par för de arter som häckar i större antal på Nidingen, kan man konstatera att vissa förändringar skett genom åren. Det mest anmärkningsvärda är förändringarna i antalet häckande fiskmåsoch silltrutpar. När stationens verksamhet kördes igång 1980, häckade 675 par fiskmåsoch silltrutpar. Sedan dess har antalet minskat, och är nu nere i endast ca 100 par. När det gäller silltruten, finner man en motsatt utveckling. Under 80-talet var silltruten en sparsam häckare på ön, men sedan mitten av 90-talet har den successivt ökat upp till dagens nivå på ca 150 par. Antalet par av övriga måsfåglar har varit mer stabilt genom åren. Havstruten har alltid häckat med 1-5 par, och gråtruten häckade med ca 50 par fram till

1996, varefter antalet ökat något. Nidingens specialitet, den tretåiga måsen, har även den haft en ganska stabil population genom åren. Dock kan man se en del fluktuationer i såväl antalet häckande par som antalet producerade ungar (Figur 2). Under 2004 gick 29 par till häckning, och de lyckades sammanlagt få ut 34 ungar, vilket får betraktas som ett bra resultat.

En ny häckart konstaterades 2004, nämligen småtärnan, som häckade med två par. Ny är kanske en sanning med modifikation, eftersom det faktiskt finns uppgifter om att arten tidigare häckat på ön, nämligen under åren 1919-1920 (Järås m.fl. 1999). Tyvärr lyckades inget av årets par med häckningen. Fisktärnan är mer regelbunden som häckare på ön, men liksom för de flesta kolonihäckande måsfåglar kan antalet par variera kraftigt från år till år. Under 2004 gick ca 15 par till häckning, vilket är ett lägre antal än det maximum på 40 par som noterades 1993. Inget av paren lyckades få ut något flygg unge. Även silvertärnan häckar på ön med något enstaka par då och då. Det enda par som häckade 2004, kläckte ut en unge som tyvärr inte överlevde till flygg ålder. De tärnor som häckar på

Nidingen är ofta hårt ansatta av öns trutar, och lyckas därför sällan producera några flygga ungar.

När det gäller simfåglar, häckade ett knölsvanspar, fem par kanadagås, minst 70 par ejder, 11-13 gräsandspar, ett gravandspar samt ett okänt antal par småskrake 2004. Den sistnämnda artens bon är mycket svåra att hitta, då de ofta läggs långt in i öns stora och taggiga slånbuskbestånd. Under perioden 1980-2004 har som mest tio småskrakehäckningar hittats under ett år, och sannolikt ligger det årliga antalet häckande par någonstans mellan 5-10. Under 2004 misslyckades svanarna med häckningen, och ejdrarna lyckades förvisso kläcka ut många ungar, men högst fem överlevde tills de blev flygga. Det tveksamt huruvida några av de övriga arterna över huvudtaget lyckades få några ungar att överleva till flygg ålder. De flesta ungar blev nämligen, som vanligt, välkommen föda för öns häckande trutar.

Tobisgrisslan häckade med ca 120 par 2004, och inte mindre än 177 ungar märktes i de bon som hittades. Detta får betraktas som normalt, och generellt har antalet häckande tobisgrisslor

Vattenrallen har sedan sommaren 2002 varit en trogen invånare på Nidingen. Denna stilige gamle hanne fångades i ett nät strax utanför stationens köksfönster 28 september 2004. Foto: Mikael Hake.

legat på en mycket stabil nivå genom åren (Järås m.fl. 1999). Även antalet häckande strandskatepar har varit tämligen konstant sedan 1980, och numera häckar 13-14 par varje år, även om de sällan lyckas få ut några ungar. 2004 utgjorde ett undantag, då fem ungar kom på vingarna från de 14 par som häckade. Det mest anmärkningsvärda när det gäller strandskatorna är annars att en av fåglarna som märktes under stationens första verksamhetsår återkom och häckade 2004. Fågeln var två år eller äldre vid märkningstillfället våren 1980, och fyllde alltså minst 26 år i år. Det är Sveriges hittills äldsta ringmärkta strandskata, men den har en bit kvar till det europeiska rekordet som är på 43 år och fyra månader (Staav 2002)!

Ca 10 par större strandpipare häckar årligen på Nidingen, men inte heller de lyckas med häckningen särskilt ofta. Även här utgjorde 2004 ett undantag, då sju ungar kunde ringmärkas, av vilka några sågs efter att de blivit flygga. Sedan början av 90-talet har rödbenan häckat med 1-3 par årligen. Tre par häckade 2004, och minst ett av paren fick ut ungar. Ett av paren har i 10 år inkluderat en individ som ringmärktes under nordflyttning i Italien 17 maj 1993. Denna fågel sågs på Nidingen 2003, men inte under 2004.

Minst sju tättingar häckade på ön 2004. Skärpiplärkan är en av Nidingens karaktärsarter, och som vanligt häckade 40-50 par utspridda över ön. Hussvalan trivs bra i de "holkar" som satts upp under taket på några av byggnaderna, och 11 par häckade under året. Holkarna sattes upp för några år sedan, då det är dåligt med lämpligt bomaterial för svalorna på Nidingen, vilket gör att de bon de bygger ofta trillar ner under häckningssäsongen. Liksom när det gäller antalet ringmärkta individer (se ovan), hade staren ett dåligt år, och häckade med endast ett par. Tidigare under åren har som mest 11 par häckat i de holkar som satts upp på ön.

Pilfinken är en art som inte fanns som häckfågel när stationsverksamheten startades 1980. I samband med att fyrvaktarpersonalen skaffade höns, etablerades emellertid ett häckande bestånd i början av 90-talet. Även om hönorna sedan länge är borta, har pilfinkarna lyckats klara sig kvar på ön, och häckade med minst 12 par under året som gick. Av övriga tättingar kan man konstatera att sädesärulan som vanligt häckade med 4-5 par, och törnsångaren med minst ett par. Koltrasten var ny som häckfågel 2003, och ett par häckade även 2004. Under sommarhalvåret fångades nätt och jämnt flygga ungar

under tre tidsperioder, vilket skvallrar om att paret troligen lyckats få ut hela tre kullar.

Den mest udda häckarten har vi sparat till sist. I juli 2002 hördes för första gången en vattenrall spela regelbundet på Nidingen. Döm om vår förvåning när vi under en vecka i månads-skiftet september/oktober 2002 fångade tre icke-flygga ungar i två av vadarburarna som satts ut på en tångvall i strandkanten! Även om vi inte sett eller fångat några ungar under 2003-2004, är vi ganska säkra på att rallarna gått till häckning även dessa år.

Andra arter som tidigare häckat på Nidingen 1980-2004, men som inte gjorde det under förra året är storskrake (1 par), roskarl (som mest 3 par), ladusvala (1 par), stenskvätta (2 par), kråka (1 par), samt hämpling (1 par). Det finns dessutom en äldre uppgift om en häckning av gök 1973 (Järås m.fl. 1999). Även skratmåsen och den kentska tärnan har dykt upp som häckare vid ett par tillfällen, och som mest noterades 52 par skratmåsar 1992 och hela 251 par kentsk tärna 1991. Liksom de flesta kolonihäckande måsfåglar är dessa två arter oförutsägbara i uppträdet, och kan säkert dyka upp som häckfåglar igen någon gång i framtiden. 2005 kommer vi att göra en satsning på att inventera öns häckande fåglar mer noggrant än vad som gjorts under de senaste åren.

Projekt

Förutom den verksamhet som normalt bedrivs på fågelstationen, har vetenskapliga, ekologiska studier av vissa fågelarter på Nidingen bedrivits av forskare från Zoologiska institutionen vid Göteborgs Universitet under de flesta verksamhetsår sedan starten 1980. 2004 påbörjades en ny häckningsbiologisk studie av ejder, och dessutom gjordes ett examensarbete på större strandpipare i Zoologens regi. Samarbetet med Zoologiska institutionen har varit mycket trevligt och givande genom åren, och vi hoppas att detta skall fortsätta även i framtiden. Genom sitt mycket speciella läge och rika häckfågelfauna erbjuder Nidingen unika möjligheter för studier av diverse olika aspekter av många fågelarters ekologi och beteende.

Speciella projekt drivs emellertid också i fågelstationens regi. Förutom inventering av häckfågelfaunan och ringmärkning av boungar, har framför allt skärnäppan sedan länge varit föremål för intensiva studier. Arten övervintrar (oktober-maj) på Nidingen med upp till 400 individer, och under perioden 1980-2004 har inte mindre än 1391 skärnäppor ringmärkts, varav

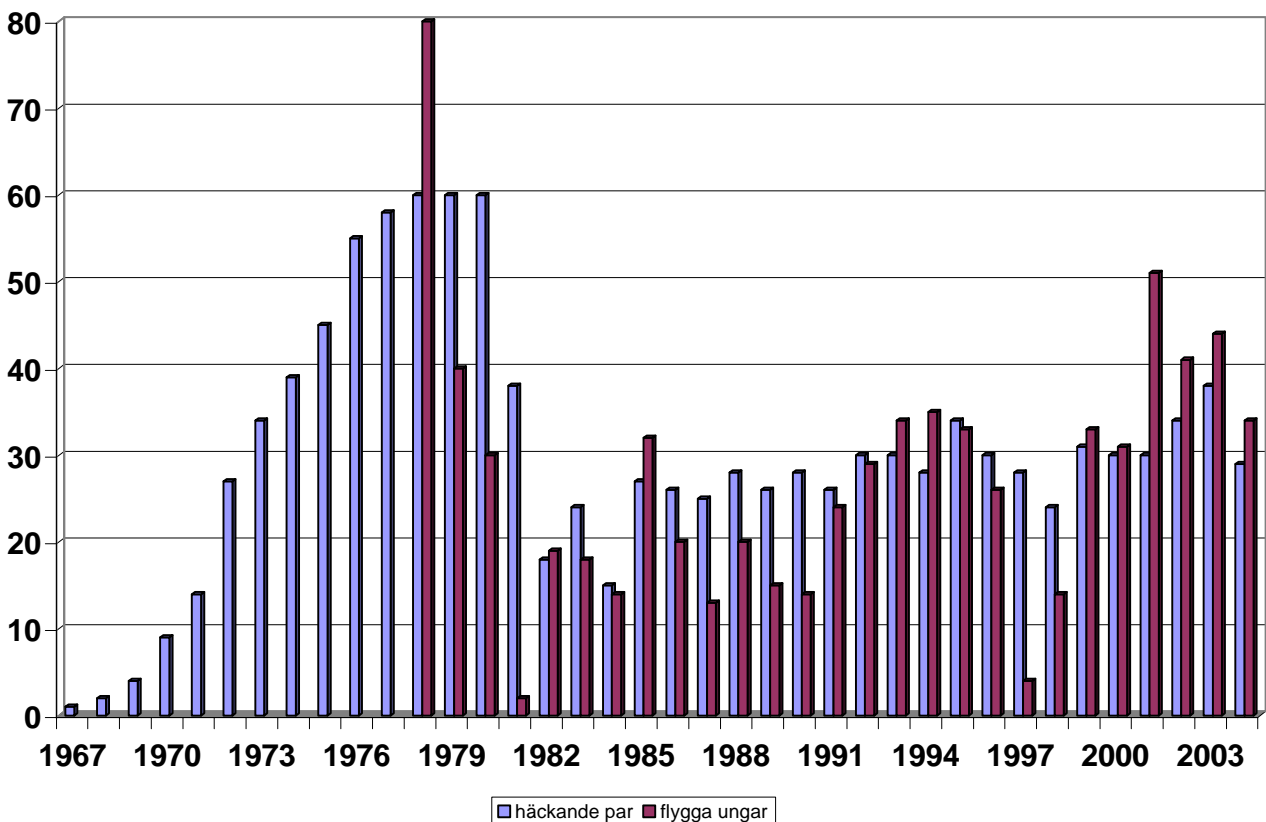
989 har försetts med individuella färgningskombinationer.

Vi har fått mycket intressant information om skärnsnäppan tack vare denna färgmärkning. Vi vet nu bland annat att de skärnsnäppor som övervintrar på ön i regel återkommer år efter år. En del av de ungfåglar som märks, sprider sig emellertid till andra övervintringsområden, och det finns flera återfynd från övriga delar av västkusten, östkusten samt från Danmark, England, Tyskland, Holland och Belgien. De flesta återfynd längs Nordsjökusten gjordes under de mycket kalla vintrarna i mitten av 80-talet, och en del av dessa måste betraktas som tillfälliga förflyttningar, då fåglarna återvänt till Nidingen senare under vintern/våren. Återfynd i övriga delar av Sverige och i Danmark har dock gjorts kontinuerligt sedan skärnsnäpporna började färgmärkas, och representerar nog i högre grad spridning till andra övervintringsplatser.

Genom färgmärkningen har vi också fått reda på att de skärnsnäpporna som övervintrar på Nidingen härstammar från flera olika häckningsområden. Detta vet vi tack vare återfynd och observationer av färgmärkta fåglar, men också genom att vi analyserat ruggningsmönster och kroppsstorlek hos de fåglar som fångats. Skärnsnäppan häckar i ganska avgränsade populationer i arktiska och högarktiska områden

(Cramp & Simmons 1983), och fåglarna från de olika populationerna skiljer sig åt när det gäller storlek och ruggningsstrategi (Atkinson m.fl. 1981). Genom att jämföra framför allt kropps-mått hos fåglar som fångats på olika häckplatser med fåglar som fångats på Nidingen, har vi därför fått god information om var våra övervint-rande fåglar häckar.

Våra analyser visar att skärnsnäpporna på Nidingen kommer från minst fyra olika popula-tioner. Tolv observationer av skärnsnäppor som märkts på ön har gjorts på Svalbard genom åren. En fågel som märktes på häckplats nära Adventdalen, norr om Longyearbyen, Svalbard, övervinttrade dessutom på Nidingen under näs-tan 10 säsonger. Storleksanalyser visar att de flesta av Nidingens skärnsnäppor troligen kom-mer från Svalbardspopulationen. En avläsning av en nidingenmärkt fågel gjordes emellertid på häckplats nära Vardö på Varangerhalvön i Nordnorge i juli 1995, vilket visar att även fåg-lar från populationen som häckar i norra Skan-dinavien besöker ön. Dessutom besöks Nidingen av skärnsnäppor med klart mindre, respektive större kroppsstorlek än vad medlemmar av dessa två populationer har. De småväxta fåglarna kommer från en isolerad population som häckar på Hardangervidda i Norge. Detta vet vi, efter-som fåglarna där är klart mindre än representan-

Figur 2. Antalet par tretåig mås som häckat på Nidingen (ljusblå staplar) och antalet flygga ungar de häckande paren producerat (lila staplar) per år under perioden 1967-2004.

ter från alla övriga populationer. Varifrån de storväxta fåglarna kommer är däremot mer osäkert. Vi vet att storväxta skärnäppor endast häckar på Island, i nordöstra Kanada och på Tajmyrhalvön i norra Ryssland. De isländska fåglarna är stannfåglar (Summers m.fl. 1988), vilket gör det mindre troligt att de skulle uppträda på Nidingen. Dessutom verkar det finnas en sträckrutt av storvuxna fåglar genom Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken, då återfynd av sådana fåglar som märkts på Nidingen gjorts på Åland sent i maj och i norra Finland i december(!). Det är alltså sannolikt att de "mystiska" storvuxna fåglarna kommer från Tajmyr, men detta återstår att bevisa genom återfynd i häckningsområdet. Förutom att representanter från dessa fyra olika populationer regelbundet förekommer på Nidingen, kan även fåglar från andra häckningsområden vara representerade. Eftersom individer från många av skärnäppans delpopulationer överlappar i kroppsstorlek, är detta dock svårt att få bekräftat så länge inga återfynd gjorts på andra ställen. Ni som är intresserade av en mer detaljerad redogörelse för flyttningen hos de skärnäppor som övervintrar på Nidingen - se Hake (1996) eller Hake m.fl. (1997).

Tack vare färgmärkningen kunde vi även notera ett nytt åldersrekord för skärnäppa under senhösten 2004. Fjärde november fångades nämligen en individ som märktes som årsunge på Nidingen själva nyårsafton 1985. Den hade alltså uppnått den aktningvärda åldern av 19,5 år, vilket är världsrekord för arten. Visserligen påstår sig man i Finland ha haft en färgmärkt skärnäppa som blev drygt 20 år (Staav 2002), men detta beror på en felavläsning av en individ som dubbelmärktes. Det tidigare rekordet för nidingenmärkta skärnäppor var 17 år, och dessutom har vi haft några individer som fått fira sin 16:e kläckningdag...

Tack

Nidingenkommittén och GOF vill framföra ett stort TACK till alla som varit delaktiga i verksamheten under 2004. Verksamheten på Nidingen är viktig för att vi skall få mer kunskaper om våra fåglars flyttningsstrategi och antalsutvecklingar. De nya kunskaper vi fått genom Ert deltagande bidrar till att vi får ökade möjligheter att kunna skydda de svenska fåglarnas populationer på ett mer effektivt sätt. Varmt välkomna åter till Nidingen 2005! Nidingenkommittén tackar dessutom Hasselbladstiftelsen och Studieförbundet för ekonomiskt stöd, samt Fastighetsverket och Nidingens Vänner för gott samarbete. Tack även till Arne Hultgren, Jerker Widén och Evert Karlsson för hjälp med transporter och diverse annat under året.

Referenser

- Atkinson, N.K., Summers, R.W., Nicoll, M. & Greenwood, J.J.D. 1981. Population, movements and biometrics of the Purple Sandpiper *Calidris maritima* in eastern Scotland. *Ornis Scandinavica* 12:18-27.
- Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (red.) 1983. *The Birds of the Western Palearctic*. Vol. 3. Oxford University Press, Oxford.
- Cramp, S. (red.) 1985. *The Birds of the Western Palearctic*. Vol. 4. Oxford University Press, Oxford.
- Hake, M., Blomqvist, D., Pierce, E.P., Järås, T. & Johansson, O.C. 1997. Population size, migration routes and breeding origin of Purple Sandpipers *Calidris maritima* wintering in Sweden. *Ornis Svecica* 7:121-132.
- Hake, M. 1996. Skärnäppans *Calidris maritima* flyttning och övervintring. I: (Johansson, C. red.). *Meddelande nr 35 från Getteröns Fågelstation 1995* (sid. 12-21). Varbergs Ornitologiska Förening.
- Järås, T., Neergaard, R. & Unger, U. 1999. Häckande fåglar på Nidingen. *Fåglar på Västkusten* 33:165-179.
- Staav, R. 2002. De äldsta fåglarna i europeisk och svensk ringmärkning. *Ringinform* 25:11-15.
- Summers, R.W., Corse, C.J., Nicoll, M., Smith, R. & Whitfield, D.P. 1988. The biometrics and wintering area of Icelandic Purple Sandpipers. *Ringning & Migration* 9:133-138.